

1960-1990 жылдардағы Қазақстанның
ғылымы, мәдениеті мен өнері.

Негізінен, 1960-1990 жылдар аралығында өнердің,
ғылымның және мәдениеттің дамуы жоғарғы деңгейде
болған еді. Яғни, әртүрлі кинематографтың, көптеген
ақындардың, жазушылардың еңбек пен шығармашылығының
шығарылуымен үлгі алынды. Көп шығармаларда, көркем
әдебиетте Байтұрсынұлы, Т. Есенберлин сынды жазушыларда
Қазақ халқының ұлттық тағдыры мен тарихы ашық
бейнеленген десек те артық емес.

Оның ішінде 1960-70 жылдарда қазақ халқының ұлттық
өнері мен мәдениетінің дамуына тоқталып кетейік.
Бұл кезеңде театр, кино, өнер салалары қарқынды
дамыды. Сонымен қатар, осы салалар ерекше әрі жаңаша
сипатта болды. Ең басты дамыған, біріккен орында тұрған
ол әдебиет. Осы кезеңдерде Т. Мүсірепов, М. Мұртаза,
Т. Есенберлин сияқты жазушылар өздерінің шығармаларын
жарыққа шығара отыра осы саланы дамытты. Яғни,
бар қазақтардың тарихын, мәдениетін жазуда өзі
тарихта ерекше орын алады. Музыкада артта қалмай
өзі дамып отырды. Бұл жылдары дәстүрлі
өнер мен заманауи музыка бізге ұлттық
қарқын алады. Нұрмиса Тілендиев, Мәлік Жүнісұлы
сынды әншілер өздерінің өнерлерін үлкен сахна, театрлар
да көрсетіп, қазақ даңбын көтерді.

Эстрадалық музыка да дамыды. Осы жылы, Рос-
сиядан әншілер тобы да жарыққа шығып, өнерлерін
көрсетіп жүргендердің бірі болды.

1960-70 жылдары қазақ кино студиялары көптеген
массикалық туындыларды дүниеге шығарды. Оның
ішінде М. Әйтжановтың "Шағияны періште", "Атаманның
ақыры" атты фильмдері жарық көрді. Сонымен қатар,
1963 жылы шығарылған "Мекенің атыш құсқа" фильмі де
өте танымал болды. Ол негізінде балаларға, жас өспірімдерге
арналған фильм. Бірақ бұл фильм үлкен кісілер, орташа
жастағы кісілер арасында да өте танымал болды.

Эстрада тек қана "Дос-мұқасан" тобымен ымырамен
дауыс жаз. Қаздар арасында да әртүрлі ерекшеленген
топтар болды: "Түндер" атты қаздар атаманды де
өндірерін көрсетіп, жоғарғы сапаларда болды. Тоға Рымбаев
Ескендір Қасанғалиев сынды эстрада жұлдыздары эстрада
саласын жаңа бағытта көрсетті. Олар домбырамен күй
орындап, қазақ мәдениетін, дәстүрін ашық түрмен көрсетіп,
бедерін көтеріп жүрді.

1980-1990 жылдары Қазақстанның жылымы жетістіктері
өте көп болды. Энергетиканың, ауыл шаруашылығының, ыңғайлы,
микрология жылымының даму жолдары болды. Ақпараттық
мақсат дамыды. Кеңес Одағының күймен бері
Қазақстан жанындағы жылымы дүңгеймен тығыз
байланысты.

Өндіріс және жергілікті саланы өте мақсат дамыды.
Жаратылған көмір бассейні, маңыстаудың шұнай, газ
мен газдары саланың дамуына көптеген ағымдық түзген
болды. Онда әртүрлі көмір түрлері өндірісіп отыратын.
Тіпек өндірісіп қана қоймай, басқа елдерге экспорттау
мен жүзге асатын болған.

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница №

Батыс Қазақстан аймағында газды тиімді пайдалану өндірісі басты. Менің ойымша тек өндіріс компаниясына ғана емес, халыққа да пайдалы әрі тиімді басты. Себебі газ өнімдері өте аз мөлшерде пайдаланылуда, сондықтан да оны басқа тиімді бағыттарда пайдалану керек деп санаймын. Байқоңыр аймағы аз өте үлкен, көлемді аймақ болып келеді. Онда айналыс жертеулер кезінде жаңа технологиялар кезінен қолданылған. Сол аймақтан ең бірінісі, айналыс ет болып адамдар арасында пайдалану астантан аз Мұрий Таларин ағашы есі. Байқоңыр аймағын мағын Қазақстан жерінде сапп өте дұрыс иемін деп ойлайын. Тасымал және табиғи өндіріс сапасы Қазақстан аумағында жоғарғы дәрежеге жетті. Қазақстанның қалыптасу сапасы бойынша мамандары мен жертеушілері көптеген иеліктерге жетті. Мәселен, Қанашіс Ватпасс ишкеранда ишкізат бойынша өте ишкізат жертеуші ретінде тамшыын. Ол және оның ишкізаттері осы сападағы жаңа технологиялар бойынша өз идеялары мен ұсыныстарын айтты. Сонымен қатар осы жертеушілердің көбісі Мемлекеттік орденмен марапатталанды. Аяқас Вүлейменовтың "Азия" атты кітабы 1945 жылы жарыққа шықты. Ол кітап негізінде "Игорь жасалы" туралы айқын мағынған. Тек бұл жасақ туралы ғана емес, түрік тайпаларының ишкеріні, дәстүрінде осы кітаптан кездестіруге болады. Түрік тайпа негізінде мағынғандықтан қыпшақ сөздері басты. Осы қыпшақ сөздері бастандықтан Кеңес үкіметі бұл кітапқа дарыс басты. Сондықтан бұл кітап және кітап туралы ақпарат барынша газет журналдардан алып табылды.

Парақтың артқы жағын толтырмаңыз / Обратную сторону листа не заполнять

ОҚУ АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІН
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ ҚОСПОРНЫ

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница №

"Алтын адам" атты археологиялық аймақ Алматы облысынан, яғни, Есік облысынан 1969 жылы табылды. Онда 14-18 жастағы жас бала, 40 жасқа жеткен адам алтынмен қапталған жас бала табылған бәйбіше. Аяқ киімі, бас киімінің бәрінен ауыстырылған. Бас киімі ұшбұрыш киіпте жасалып, аяқ киіміне әрдайым көтеріп тұрады. Бұл "Алтын адам" дәйегі тәуелсіз Қазақстанның символына айналды. Осы "Алтын адам" кейінгі кезінен Қазақстанның жартадан көп музейден көруге, білуге алады. Осымен тығыз байланысты символдар бар.

Негізі, осы тарихи ескерткіштерді көріп, білу өте маңызды нәрсе. Қазақ жазушыларының шығармашылығын, Қазақстанның зиялы мен индустриялық және өнерін танытатын білу парыз деп айтамын. Сондықтан да тарихымызды оқуға танытатын ескерткіштерді көруге бізге аламын.